

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XV. Cùm ad Sedem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

2. Non acquiritur liberi hominis possessio sine aliquo titulo.

3. Rerum sacrarum, publicarum, hominum &c. non tam est possessio cum commodis possessionis, quam mera detentio, si jus possidendi non subsit.

4. In causis spiritualibus minor natu, v. g. non tantum per se stare potest, si pubes sit, in iudicio, sed etiam per procuratorem.

NOTA I. Sponsalia & Matrimonia contrahi non possunt sine proprio eoque libero contrahentium consensu.

2. Nota II. Liberi hominis possessio acquiri non potest absque titulo, per quem jus in eum ac personalis obligatio acquiratur, ut videlicet fiat seruus, coniux, Religiosus. Ita tradit gl. hic verb. Commodo. & sumitur ex l. *Vniuersus*. 30. ff. de acquirend. poss. ubi dicitur, quod locum sacrum possidere non possumus, tamen eum ut priuatum teneamus, sicuti nec hominem liberum; & l. *Cum heredes*. 23. §. ult. ff. eod. si quis finxerit hominem liberum, eum non possidebit; consequenter non potest aliquis petere restitutionem hominis liberi, sed intentionem suam fundare debet in obligatione personali ex præcedente aliquo titulo, ut quia iusto bello captus est, à me emptus, matrimonij vinculo; aut Ordinis professione voluntariâ adstrictus.

3. Corollarium. Quod dici solet possessionem magis in facto consistere, quam in iure, iuxta l. 3. §. *Ex contrario*. ff. eod. & possessionis non multum interesse, iuste quis an iniuste possideat, id dictum ordinariè verum est, sed non in omnibus, quia in quibusdam rebus, videlicet publicis, sacris, hominibus, jura non tribuunt comoda possessionis, sed meram detentionem esse ceusent, si jus possidendi non subsit.

4. Nota III. Qui in iudicio per se stare potest, v. g. Minor natu, si pubes sit, in causis spiritualibus, is potest etiam procuratorem mittere, ut hic, & in c. *ult. de iudic. in 6.*

Quæres si agenti in iudicio petitorio in eadem causa proponatur possessorium recuperandæ, vtrum hæc actio dici debeat, an verò exceptio. Resp. Principaliter esse

actionem per quam petitur restitutio in possessionem, simul autem habere vim exceptionis dilatoriæ, cum differat seu suspendat petitorium. Ita sumitur ex h. c. & tradit *Panorm. n. 8.*

CAPITVLVM XV.

Cùm ad Sedem.

PARAPHRASIS.

Controuersia erat inter Hospitalarios, & Episcopum Cumanensem super Ecclesia & hospitali, illam Innoc. III. commisit alicui Abbati, eâ forma, ut causam quoad petitorium & possessorium auditis omnibus, quæ pars vtraque proponeret, cognoscere & definire debeat. Coram hoc iudice procurator Hospitaliariorum comparens petiit dictam Ecclesiam & hospitale vnâ cum possessionibus & pertinentiis suis ab Episcopo restitui hospitalariis, ad quos de iure spectaret, & quia ex antiquo in possessione fuerint. Ex aduerso Procurator Episcopi dixit se hæc nec scire nec credere, sed Episcopum ea, vtpote in sua diocesi posita, rationabiliter tenere. Cùm autem pars vtraque testes ad fundandam actionem suam produxisset, Abbas Episcopum condemnauit ad restitutionem. Postea autem hæc controuersia, viâ appellationis ad Papam delata est, coram quo testes ex parte hospitaliariorum producti videbantur probasse, nuntium Episcopi Cruces illis abstulisse, inhabitentem eisdem, ne ad Ecclesiam & hospitale redirent, quamobrem tanquam spoliati restitutionem fieri postulabant, sed ex parte Episcopi responsus est, tamen ostensum esset, nuntium spoliasse hospitalarios, tamen non constare quod id egerit mandato Episcopi, aut quod postea ratum habuerit, sed hospitaliariorum procurator replicauit, tamen mandatū probatum non sit, tamen iudicem facili animi sui motu informare potuisse de facta spoliatione, id eoque pro eius sententia tanquam iuste lata præsumendum esse.

His

His sibi propositis Innocentius III. iudicavit, Interdictum *Vnde vi* locum habere non potuisse, cum nec ex Episcopi confessione, neque ex evidentia facti, nec testium depositione, aliusve iudicii actis constet aut probari possit, quod Episcopus hospitalarios spoliavit, vel spoliari mandavit, aut spoliationem ratam habuerit, ideoque Abbatis sententiam cassavit.

S V M M A R I V M.

1. *Super piis locis sua diœcesis Episcopus fundatam jurisdictionem habet.*
2. *Non tantum Ecclesia cum fundatur, sed etiam Xenodochio dos debetur.*
3. *Ad litis contestationem sufficit dicere Reum quod non sciat, vel quod non credat vera esse.*
4. *Deiectionem, nomine suo factam ratam habens, conveniri potest interdicto unde vi, etiam si rem non possideat.*

Nota I. Episcopus habet jure communi jurisdictionem fundatam super Xenodochiis & aliis locis piis in diœcesi sitis. habetur expressius in c. 3. iunct. gl. de Religios. domibus.

2 Nota II. Non tantum Ecclesie cum fundatur, sed etiam Xenodochio assignanda est dos, ita colligitur ex hoc c. verb. Possessionibus. & notat Innoc. & Panorm. hic. n. 1.

3 Nota III. Non requiritur ad litis contestationem, ut Reus neget vera esse, quæ in libello narrata sunt, sufficit si dicat se non scire, nec credere vera esse. quæ de re dixi in c. *Vnie. De litis contestatione.*

4 Nota IV. Interdicto *Vnde vi* conveniri non potest, nisi qui alterum possessione etiam corporali tantum deiecit, aut deijci mandavit, aut deiectionem suo nomine factam, ratam habuit; uti etiam habetur in l. 1. §. Deijcitur, & §. Deiecisse. ff. De vi, non tamen requiritur, ut qui deiecit, rem possideat, & si desit possidere, debet restituere, saltem æstimationem rei, & quantum interest, vim illatam non esse. cit. l. 1. §. Ex interdicto.

¶ (○) : ¶

CAPITVLVM XVI.

Olim.

PARAPHRASIS.

Ovetensis Episcopus cum à Rege Legionensi diœcesi suâ spoliatus esset, partem aliquam diœcesis Episcopi Zamoriensis detinuit; quare Innocentius III. Ut eam restitueret, unâ cum fructibus perceptis mandavit, sed Ovetensis excepit, se ob inopiam restituere non posse, nisi prius in Episcopatum suum restitueretur. Tum Innocentius rescripsit, quod vana sit actio, quam debitoris inopia excludit, ac proinde dictum Episcopum ad restitutionem perceptorum proventuum non esse cogendum, antequam ipse met restitutus sit.

S V M M A R I V M.

1. *Inopia debitoris non suspendit quidem processum & sententiam: si habeat unde litigare possit, excusat tamen ab executione sententiæ latae.*
2. *Nisi agatur actio reali ad rem in sua specie extantem Domino reddendam quæ sine mora & sine periculo grauioris mali domino reddi possit.*
3. *Ad debita in Ecclesia utilitatem contracta dissoluenda obligatur ipsa Ecclesia, non autem ad ea dissoluenda, quæ Prælati Ecclesie in suum præcisè commodum, delinquendo, v. g. vel inutiliter expendendo contrahit.*

Nota I. Inopia debitoris excusat ab executione sententiæ latæ de solutione faciendâ. Ita Imola hic, in principio. Panorm. n. 6. Nota, quod dico, ab executione, si enim debitor conventus excipiat de inopia, non ideo processus & sententiæ suspenditur, dummodò tantum habeat æris, ut litigare possit. arg. c. 1. h. t. in 6. Sed solum executio differtur, ita ut cogendus non sit (etiam sine cessione bonorum, si Clericus sit) ad plus, quam commodè solvere queat, donec ad meliorem fortunam veniat. Limita cum Imola hic, nisi agatur actio reali, ad rem, quæ in spe-